

מועצה אזורית דרום

עורך: יוסי רזי
razyf@013net.net

בני ברית ישראל

יו"ר מועצה: אבי ארז
ereza100@gmail.com

עלון מספר 7

לשכת בנימין דה רוטשילד

לשכת נתיבי שלום

לשכת הנשיא ויצמן

טבת תשפ"א

העלון הדיגיטלי

דצמבר 2020

תוכן עניינים

דבר העורך – יוסי רזי

דבר יו"ר המועצה – אבי ארז

מהנעשה בלשכת הנשיא ויצמן ברחובות – אבי ארז

שישים ושש שנים להתאבדותו של אורי אילן בשבי הסורי – ד"ר רוית גור-לינדנברג

כיצד עובד המדע – ד"ר גדעון אנגלר

טיפול שורש , סיפור קצר-אודי בן סעדיה

מה יהיה – מבט אל העתיד -יאיר שרן

היה הייתה עברית 5-רות קלי

ד"ר חיים ויצמן והקשר שלו לרחובות-צביקה תדמור

אינטל-לקט – יורם פורת

חלון לעלון

יוסי רזי

ערב אחד דוֹחַ בערוצים על צעיר שדקר בסכין את אימו למוות. ידיעה כזאת של רצח במשפחה, רצח בין שכנים, רצח בין חמולות, רצח על מקום חנייה, שכיחה לאחרונה במקומותינו, אינה מְרגשת במיוחד. אלא שהאירוע הזה התרחש ברחוב בן ארי רחובות. רחוב בן ארי נמצאה בשכונה שלי, מאה מטרים מביתי.

לאחר החדשות יצאתי לטיול הערב שלי, עברתי ליד אותו בית. החלונות, העמודים, המרפסות, שביל הגישה, אין ספק, זה הבית. הרצח בוצע כאן, ממש על סף ביתי.

לרגע שכחתי מהקורונה, מביביגנץ, מהמשפחה שלי. חשבתי על המשפחה של כאן בבית, משפחה שברגע אחד נהרסה לגמרי. חשבתי על הבן שעשה המעשה הנורא, שישב בכלא שנים ארוכות, שאות קין יהיה על פניו לשארית חייו; על האם שראתה המומה את בנה שלה, אותו הביאה לעולם, דוקר אותה עד שנפחה נשמתה; על הסבתא שאיבדה את בְּתָהּ ומגוננת על נכדה ותישאר בודדה מכאן ומכאן; על האב, הקרובים, החברים, אנשי הרווחה, שצלקת תלווה אותם מעתה ואילך – האם לא יכלו הם לעשות יותר למנוע את האסון.

למחרת שבתי לאותו בית. הבית חזר להיות כמו כל שכניו; אפילו מודעת אבל לא נתלתה על קירותיו. כאילו רצה הוא להעלים את הצטרפותו לרשימה עגומה של בתים רבים בארץ, רבים מדי, שנותרו עדים לאותן טרגדיות.

ומכאן, במעבר חד, נדלג לכתבה המרגשת, פרי מקלדתה של נוגה טואף, שתציג את הצד ההפוך של האדם – הצד המסייע והתומך, המחפש אחר עתיד טוב יותר, לדומָה ולשׁוֹנָה. נוספה אלינו גם ד"ר רות גור לינדברג שאביה היה אחד משבויי מלחמת יום כיפור במצרים, והיא, בהשפעתו, רתמה עצמה לנושא השבויים. אודי סעדיה יתרום לנו סיפור קצר וחביב משלו. ובהזדמנות זאת – אם ישנם מהקוראים שעוסקים בכתיבה יוצרת - נשמח לארחם.

ובהמשך – כל שאר הכתבים החביבים. הרבה תודה להם, לכולם, על השקעתם המעשירה.

דבר יו"ר המועצה

שלום חברים .

התקווה של כולנו שיפותח חיסון למגפה, אכן מתגשמת. בימים אלה הוחל בחיסון אזרחי מדינת ישראל, תוך מתן קדימות לבני הגיל השלישי, שרובנו כלולים בו. אני מאמין במדע ובוטח במדענים שפיתחו את החיסון, וכבר הזדרזתי להזמין תור לחיסון.

עד שנתחסן כולנו, נמשיך ב"שגרת קורונה". נערוך מפגשים באוויר הפתוח, נתעדכן באמצעות דפי מידע שמוציאה הנהלת בני ברית ישראל, ובאמצעות העלון החודשי שלנו, ונתכתב ברשתות החברתיות.

נקווה שאנו בתחילת הדרך להתגברות על המגפה (עוד סגר אחד...), וחזרה לשגרה הישנה והטובה .

בברכת בריאות איתנה וטובה

שמרו על עצמכם

אבי ארז

מהנעשה בלשכת הנשיא ויצמן

בכל שנה אנו חוגגים בלשכת הנשיא ויצמן מסיבת חנוכה כהלכתה. השנה, החלטנו למרות מגבלות הקורונה, לא לוותר ולציין את החג במפגש רעים והדלקת נרות. חברי הלשכה התכנסו בבוקר יום א', נר רביעי של חנוכה, בפארק "גבעת האהבה" ברחובות. צביקה

תדמור הדליק נרות וזימר להפליא את הברכות. ניסו מיסיטרנו הצטרף בברכה מסורתית של יהודי טורקיה. חברי הלשכה הצטרפו בשירי חנוכה. בתוכנית ה"אמנותית", יוסי זיו הקריא סיפור קצר לחנוכה, וניסו הרצה מאוצר הידע הבלתי גדלה שלו. כמובן שלא נפקד מקומם של מטעמי החג המסורתיים סופגניות ולביבות.

כתב: אבי ארז

צילומים : דני גרץ

שווה, לא שונה

נוגה טואף ,
חברת לשכת בנימין דה רוטשילד
(נציגת נוער בני ברית בהתהוות)

**בתאריך ה 3.12.2020 ציינו בעולם את היום הבין לאומי
לזכויות אנשים עם מוגבלות.**

בשנה שעברה פורסם סקר, המראה כי 89% מההורים יפריע אם ילדיהם ישתתפו בחוג לצד ילדים עם מוגבלות.

ואני שואלת: למה?

אני גדלתי כל חיי בסביבה תומכת ואוהבת, עם חברים שלרגע לא ייחסו למגבלה שלי חשיבות.

למדתי משחק במשך 5 שנים ב"בימת הנוער" ברחובות. מקום שהיה לי בית ולעולם לא ראה את המגבלה שלי כמשהו מפחיד, מדבק ומוזר. הייתי חלק מקבוצת ילדים שלא משנה כמה היא השתנתה במהלך השנים אף אחד מהם מעולם, לא חשב שאני מיוחדת או מוזרה כשאני באה להגשים חלום.

ושנה אחרי שנה חזרתי לאותו מקום ולאותם אנשים שחיבקו אותי בכל רגע.

זה היה הדבר הכי מעצים שיכולתי לאחל לעצמי.

חלום הבמה והמשחק היה קיים אצלי תמיד. כבר מגיל ילדות ידעתי שאני אוהבת את זה וידעתי שאני רוצה להתנסות בזה. מאוד היה לי קשה למצוא מקום שהרגשתי בו בנוח, גם אם לא היו דיבורים, עיניים לא משקרות ויכולתי לראות את המבט בעיניים ש"מרים גבה" על הנוכחות שלי.

כאשר נכנסתי לכותלי בימת הנוער הייתה המגבלה שלי הדבר האחרון שעניין את האנשים מהבימאים ועד החניכים עצמם. הרגשתי שסוף סוף אני לא צריכה להצדיק את עצמי. אם פנו אליי בשאלות על המסוגלות שלי ועל המגבלה שלי עניתי תמיד בחיוך והייתי יותר מגאה לשתף.

כל ילד שסיים את שנותיו בבימה "זכה" לחיקוי בערב שכולו עבור חניכי כיתה יב שמסיימים את הבימה.

חניכים ובוגרים מתוך בימת הנוער "לובשים" בחזרות דמות של אדם אחר למשך חצי שנה, לומדים אותו, מכירים אותו וכל זאת מבלי שהוא יודע. בערב המופע אותו ילד צופה וחווה את העיבוד האחרון של עצמו כחניך בימת הנוער.

אני הייתי חלק ממחזור הבוגרים של שנת 2020

כמובן שלא ידעתי מי תחקה אותי, אבל הבהרתי מהתחלה וביקשתי שלא תוותר על הצליעה שלי, ותחקה גם אותה, יש גבול מאוד דק בחיקוי בין לעג לבין להיות הבן אדם שאותו אתה מחקה. אותה ילדה עשתה זאת ברגישות רבה והזכירה לי יותר מתמיד למה נכנסתי לבימת הנוער ותמיד אודה לה על כך.

אני חייבת לבימת הנוער את הביטחון העצמי שלי, את הגאווה במגבלה שלי ואת הידיעה שאני אף פעם לא שונה.

המסר שלי : היום מעל לכל במה אני פונה להורים ומבקשת תרשמו את הילדים שלכם לחוגים גם אם משתתפים שם ילדים עם צרכים מיוחדים, תחשפו אותם לאנשים השונים מהם, תחנכו אותם לקבל, לאהוב ולכבד כדי שנגרום לעתיד טוב יותר, מקבל יותר ואוהב יותר ומאידך אני פונה לילדים ונערים ומבקשת מהם תשאלו, תחקרו ותתעניינו באמת זה לא עולה כסף, למולכם עומדת ההבטחה שתצאו מחוזקים הרבה יותר. ולחברים שלי מבימת הנוער, תודה שהפכתם את החוג הזה לבית, מהרגע הראשון.

ששים ושש שנים להתאבדותו של אורי אילן בשבי הסורי

ד"ר רות גור-לינדנברג

מרצה בנושא השבויים הישראליים

054-7605958

בליל ה 8 בדצמבר 1954 אורי אילן וארבעת חבריו לחוליה יוצאים ברגל בכדי לטפל במתקן האזנה שנמצא על עמוד טלפון בצפון הרמה הסורית. חברי החוליה מסיירת גולני היו סגן מאיר מוזס (מפקד סיירת גולני) ורב"ט אורי אילן, חברי החוליה מהצנחנים היו סמל מאיר יעקבי, רב"ט ג'קי לינד וטוראי גד קסטלניץ. סמל מאיר יעקבי, מונה למפקד הכוח מאחר שהכיר את השטח ממשימות קודמות.

חברי החוליה חלפו בין מוצבי אויב ונקלעו למארב סורי שפתח עליהם באש. לאחר שסמל מאיר יעקבי הבין שאין סיכוי לנצח או לסגת בקרב, הוא פקד על חברי החוליה להיכנע והחמישה נפלו בשבי. הם הובלו למעצר בקונויטרה, ומשם הועברו לבית הסוהר "אל-מאזה", הידוע לשמצה, בדמשק, שם הוחזק כל אחד מהם בנפרד.

לאחר 35 ימים רצופים בעינויים קשים, ב 13 בינואר 1955, נמצא אורי אילן תלוי בתאו ללא רוח חיים. בתקופה שאורי אילן היה בצבא אמר לחבריו: "אם חייל נופל בשבי והוא רוצה לשמור על הסודות של הצבא, אין לו ברירה, הוא חייב להתאבד".

עוד באותו היום הועברה גופתו בגשר בנות יעקב לבסיס במשמר הירדן. בחדר היו אז הרמטכ"ל משה דיין והרל"שית שלו. כאשר הסירו את בגדיו בכדי לבדוק את הגופה, נשרו תשעה פתקים שבהם סיפר אורי אילן את הסיפור כולו: "לא בגדתי, התאבדתי!". אורי אילן ניקב מסרים קצרים על גזירי נייר.

לאחר מכן הגיע דיין ללוויה וכאשר רצה להעביר את הפתקים לפייגה, אמו של אילן, היא סירבה לקבלם באומרה כי הפתקים נכתבו לצה"ל ולא יועדו לה. בגלל העובדה שפייגה הייתה חברת כנסת, הסובייטים נתנו לה את האפשרות לשחרר את בנה משביו, אלא שהיא ענתה בנחרצות: "או כולם או אף אחד!".

ב 29 במרץ 1956, לאחר 16 חודשי שבי, ולאחר שעברו עינויים קשים בשבי הסורי, הוחזרו חברי החוליה ארצה, בתמורה ל 41 שבויים סורים. רק ביום השחרור נודע לחברי החוליה כי חברם אורי אילן התאבד בכלא "אל מאזה" בדמשק.

במשך שנים רבות נחשבו יתר חברי החוליה לבוגדים. עם חזרתם ארצה, נשפטו מאיר מוזס ומאיר יעקבי והואשמו בבגידה ואף הורדו בדרגה. המשפטים התנהלו בסודיות רבה ולא פורסם מהם דבר. הרמטכ"ל משה דיין פרסם הוראה לכל עורכי העיתונים "לא לתת פרסום ולא להציג את השבויים שהוחזרו – כגיבורי העם".

מאיר יעקבי שב לקיבוצו בית אלפא. התחתן עם תמרה ועל אף היחס הקשה שהופגן כלפי חברי החוליה עם חזרתם ארצה, שב מאיר יעקבי לקחת חלק בכל פעולות הצנחנים. כאשר אביו שאל "מה אתה רץ? הרי לא קראו לך", ענה לאביו: "לנו לא קוראים. אנחנו הולכים לבד". במבצע קדש הצטרף מאיר יעקבי לפעילות סיירת הצנחנים. ב 1 בינואר 1956 נהרג יעקבי. הוא נקבר בבית אלפא. בנו מאיר, נולד אחרי מותו ונושא את שמו.

בהמלצת דוד בן גוריון העניק הנשיא יצחק בן צבי, חנינה מלאה למאיר יעקבי, בינואר 1957, כשנה לאחר שנהרג, ובכך בוטלה הרשעתו. בגלל סודיות העניין לא פורסם כתב החנינה ולא הגיע למשפחה. חביבה, אמו של מאיר, כתבה מכתב לבן גוריון בו שאלה מה לספר לבן הנוסף, אבשלום, שעומד להתגייס בקרוב, על אחיו שהושפל כל כך? במכתב התשובה האוהד כתב לה בן גוריון: "את יכולה לספר לבן אבשלום, שאחיו היה חייל אמיץ ולוחם עז רוח וקיבל חנינה מלאה לפני חמש שנים, וגם אם הקצינים עשו טעות, הם עשו זאת למען הצבא".

חביבה הוזמנה לפגישה אישית עם בן גוריון במעונו הפרטי, לקפה ועוגה של פולה בן גוריון. אבשלום בנה, התגייס לצנחנים ונהרג בחזית הדרום.

באשר למאיר מוזס; בשנת 2004 פנה מוזס לסניגור הצבאי הראשי וביקש לבדוק האם אפשר לבטל את הרשעתו משנת 1956. הוא פנה לתובע במשפטו והופתע לשמע דברי התובע כי לדעתו לא צריך היה להעמיד לדין את חברי החוליה שהיו חודשים רבים בשבי הסורי, אלא צריך היה להעניק להם ציון לשבח על פעולתם. הפרקליט ציין כי הוא מילא פקודה בהתאם להוראתו של סגן הרמטכ"ל חיים לסקוב ומוכן לעשות הכל בכדי לתקן את העוול שנגרם ולעזור למאיר מוזס לשקם את שמו ולסלק את כתם הבגידה שדבק בו.

בהמלצת הצבא ושר הביטחון חתם הנשיא משה קצב על כתב החנינה וב-10 במאי 2005 קיבל מאיר מוזס בטקס מרגש, שנערך אצל האלוף אלעזר שטרן, את כתב החנינה וגם הועלה לדרגת סגן אלוף.

משפחתו של מאיר יעקבי לא קיבלה מעולם את כתב החנינה שהעניק הנשיא יצחק בן צבי לבנם, מאיר יעקבי, בשנת 1957, לאחר מותו. אחרי מאמצים רבים מאוד הצליחו למצוא את כתב החנינה. בטקס מרגש שנערך אצל שר הביטחון אהוד ברק ובנוכחות חביבה, אמו בת ה-91 של מאיר יעקבי, ובני משפחתו, בני משפחת אילן והתובע פרופ' יובל לוי, הועברו התעודות הממוסגרות למשפחה.

באיחור של שנים רבות תוקן העוול הנורא שנעשה לחברי החוליה אשר שמם נקשר לעולמים בשמו של אורי אילן ובמשפט שהפך לסמל בתולדותיה של מדינת ישראל; "לא בגדתי, התאבדתי".

ובחזרה להתאבדותו של אורי אילן, מובאים בהמשך דבריו של גידי ארנהלט, שבוי מלחמת יוה"כ, שישב שמונה חודשים בשבי הסורי וכתב את הדברים הבאים;

" במעשה ההתאבדות של אורי אילן והשארית הפתק "לא בגדתי" הטיל עננה כבדה מעל ראשי חבריו ששהו תקופה ממושכת וחזרו על הרגליים אך נחשבו כבוגדים. בהרצאותיי בנושא השבי אני מדבר על רוח האדם, על האמונה במדינה ולא חוסך שבטי ממה שעוללו לנו מתוך תקווה שהלקח נלמד. בין השאר אני שובר מיתוסים כמו במקום "טוב למות בעד ארצנו" לומר "טוב לחיות בעד ארצנו". משה דיין הוא זה שהפך את המעשה למיתוס ולאחריו הלכו רבים וטובים והוקיעו את אלה שעמדו בעינויים הקשים וחזרו מצולקים מהתופת. אנו מצווים לשמור על החיים בכל מחיר וכך נמשיך. אני הייתי באותו הכלא, כלא אל מאזה, כשבוי מלחמת יוה"כ. שמונה חודשים תמימים עמדתי לצד חברי ויכולתי. עמידתנו בשבי הנורא מכל היא ההקרבה האמיתית למען המדינה ומייצגת את רוח האדם ונחישותו לשמור על החיים".

כיצד עובד המדע (חלק שלישי ואחרון)

ד"ר גדעון אנגלר

"אולי הדבר התמוה ביותר במדע המודרני הוא חזרתו לפיתגורזים"
ברטרנד ראסל (Ari Ben-Menahem: Historical Encyclopedia of
Natural And Mathematical Sciences, 2009, p. 3202)

"...היופי במשוואות חשוב יותר מאשר התאמתן לניסוי..."
פול דיראק (Scientific American, May 1963)

"התביעה לדיוק היא, בדרך כלל, הצעד האחרון. לפני כן יש להניח הנחות לרוב,
ולגבי אלה השכנועים האסתטיים הם חשובים מאד – זאת כמובן תוך
אילוצים לוגיים ועובדות מוכרות"
רוג'ר פנרוז (The Emperor's New Mind: Concerning Computers,
Minds, and the Laws of Physics, 2002)

אסתטיקה במדע

תפיסת היופי של העולם היתה מוכרת כבר ביוון העתיקה. הדבר התבטא באידיאה של
"ההרמוניה של העולם" שאת ראשיתה ניתן ליחס לפיתגורס במאה הששית לפני הספירה
והיא המשיכה להתפתח במאה הרביעית והשלישית על-ידי אפלטון ואריסטו. גישתם היתה
שהמתרחש בשמים נהוג על פי דגם שונה מאשר המציאות על פני כדור הארץ. כך, בעוד
שחומר בכדור הארץ מורכב מארבעת היסודות של אדמה, מים, אויר ואש ומתקיימים בו
שינויים של צמיחה וכליון הרי ששאר הכוכבים עשויים מיסוד חמישי, האתר, שהוא נצחי ואינו
משתנה, וכל מה שקשור בו הוא מושלם ויפה ועל כן הם נעים במעגלים ובמהירויות קבועות.
היוונים התמידו בתפיסה הזאת למרות שגם בזמנם נצפו סטיות מהתכונות האלה אבל בגלל
האוטוריטה של אפלטון ואריסטו תנועת הכוכבים הזאת הפכה לדוגמה. כדי לשמור עליה
חישב המתמטיקאי פתולמאוס (תלמי) (בערך ב-150 לספירה) את המהירויות והמסלולים של
כוכבי הלכת תוך שימוש בגיאומטריה גאונית אבל מסובכת להפליא, וקופרניקוס, למרות
המהפכה האדירה שלו בכך שקבע שכדור הארץ לא נייח אלא הוא כוכב לכת, המשיך גם הוא
להאמין בדוגמה הזאת. היה זה לבסוף קפלר שבמאה ה-17 ביטל את הדוגמה הזאת על ידי
תיאוריית המסלולים האליפטיים של כוכבי הלכת במקום המעגליים.

והנה, כפי שברטרנד ראסל התבטא בציטטה לעיל, כשפיתגורס משמש לו כסמל, חזר לפתע
המדע המודרני להתעניין ביופיו של העולם אם כי באופן שונה בתכלית מזה שקדם לו. הדבר
מתבטא באימוץ של מושגים אסתטיים כשותפים בפיתוחן של תיאוריות מדעיות מודרניות.
הדבר ברור מאד מהציטוט של פול דיראק לעיל שהוא מאד קיצוני כי הוא נותן ליופי יתרון על
הניסוי. אבל גישתו של רוג'ר פנרוז לעיל ממתנת את זו של דיראק כי הוא נותן לאסתטיקה
את מקומה המקובל בתיאוריה שהמדען מפתח. ואמנם רוג'ר פנרוז אומר בעצם שהתיאוריה
היא זו שנועדה להסביר את הטבע והאסתטיקה מוכנסת (הוא קורא לכך 'שכנועים אסתטיים')
רק כאמצעי עזר בפיתוח הזה. ברור שהגישה הזאת מעוררת גם התנגדות כי יש השואלים
כיצד זה שהיבטים אסתטיים שיש בהם התייחסות סובייקטיבית ישחקו תפקיד במדע
שמבטיח אובייקטיביות? אבל, רוב המדענים מתעלמים מטיעון זה. אז מה הם בעצם
ה'שכנועים האסתטיים' של רוג'ר פנרוז? אלה הם מושגים אסתטיים שמוכרים לנו מהאמנות
כגון: פשטות, סימטריה, קוהרנטיות (לכידות), אלגנטיות וכדומה. נבדוק את שלושת
העיקריים: פשטות, סימטריה וקוהרנטיות. פשטות. אם תוצגנה שתי תיאוריות שמסבירות את
אותו החלק בטבע יבחרו לרוב המדענים בתיאוריה הפשוטה יותר מהבחינה הקונצפטואלית
והמתמטית. סימטריה. משמעותה של סימטריה היא זו: אומרים על גוף (אובייקט) שהוא

סימטרי אם הוא נראה כזהה מכמה נקודות הסתכלות. למשל, כדור יראה זהה לאינסוף צופים אפשריים שרואים אותו מזוויות כלשהן. במדע גם כן מגדירים סימטריות על פי הקריטריונים האלה אלא שכאן מוכנסות לשימוש תכונות שאנחנו מייחסים לטבע. למשל, הטבע הוא הומוגני (אחיד) לכן התוצאות של ניסוי מסוים תהיינה זהות לאלה של ניסוי דומה שיבוצע במקום אחר. זאת מכונה סימטריה של העתקה. לסימטריות מסוג זה יחד עם מתמטיקה מתאימה היתה הצלחה כבירה כבסיס לפיתוחן של התיאוריות קוונטיות. קוהרנטיות. יצירת אמנות היא יחידה אורגנית כלומר, אם יוצא ממנה חלק כל היצירה תאבד את אופייה. גם בתיאוריה טובה שואפים להגיע לכך שהיא תתנהג כיחידה אורגנית. ולבסוף, זאת ממש אירוניה שהמושגים האסתטיים איבדו בזמנים המודרניים את חשיבותם באמנות בעוד שהם קיימים דווקא במדע.

*להלן מספר פרטים על האנשים שמצוטטים כאן. ברטרנד ראסל: פילוסוף, מתמטיקאי, ועוד, פרס נובל בספרות, 1950; פול דיראק: פיזיקאי תיאורטי, פרס נובל, 1933; רוג'ר פנרוז: פיזיקאי תיאורטי ומתמטיקאי, פרס נובל, 2020.

טיפול שורש

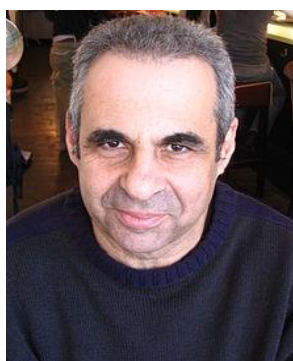
סיפור קצר

אודי בן סעדיה

במאי, מחזאי, עיתונאי, סופר, מרצה בנושאי קולנוע, ספרות ותרבות
בעבר - שליח הסוכנות היהודית בארה"ב

תנו לי לתת לכם עצה ידידותית:

אף פעם, אבל אף פעם אל תזניחו את הנושא הזה של צחצוח שיניים.

כן. באמת. בבוקר. בערב.

ואם אפשר, תשתמשו תמיד בשפופרות עם הפתח

הכי הרחב.

תעשו לי טובה. ממש אל תוותרו לעצמכם בקטע הזה. תעשו בדיוק כמו שכתוב במודעה הזאת הגדולה שרואים היום בעיתון. תנו למשחת שיניים הפרטית שלכם להישפך החוצה עוד ועוד כמו שצריך ולמלא לכם ברוחב לב נדיב את כל המברשת.

אסור, אבל פשוט אסור לחסוך בדברים האלה.

כתוב היה גם בעיתון שהאיש שחשב על הרעיון הגאוני לעשות שפורפרות שיניים עם פתח רחב וכפול, פשוט עשה מיליונים. הוא הכפיל תוך שנה את המכירות של החברה הזאת ליצור משחת שיניים שבה הוא עבד ואין ספק שגם אנחנו, האנשים הרגילים ברחוב, פשוט הרווחנו מזה בגדול. כל העיתונים מדווחים היום על זה שבעולם הגדול הרבה יותר אנשים מסתובבים היום עם שיניים הרבה יותר נקיות.

חשוב מאוד לדעת את הדברים האלה, אני חושב, אפילו אם אתה לא בדיוק איזה איש מכירות.

לי למשל הייתה פעם גם חברה – לא אשת מכירות, אלא דווקא רופאת שיניים.

טובה קראו לה. למען האמת היא הייתה רופאת שיניים טובה מאוד. היא אהבה מאוד ללכת לראות סרטים ולאכול במסעדות הכי יקרות.

כן. היא מאוד אהבה ללכת איתי מאוחר בלילה לראות סרטים. כל מיני סרטים. אני לא זוכר בדיוק אם הם היו סרטים עצובים או סרטים מצחיקים.

זה היה מזמן.

האמת היא שגם לא היה לי אז מספיק כסף ללכת אתה למסעדות הכי יקרות, אז הלכנו רק לסרטים. פעם אחת הלכתי אתה לראות סרט מוזר מאוד על איש אחד שרץ מאוחר בלילה ברחובות של ניו יורק וחבורה שלמה של אנשים רצה אחריו עם אוטו גלידה ורוד.

אין ספק שהריצה הזאת באמצע הלילה עלולה הייתה לגרום לו נזק רציני מאוד.

לא היה לי גם לגמרי ברור למה הם מתעקשים דווקא לחסל אותו, או לחסל דווקא אותו, אבל איכשהו טובה, רופאת השיניים שלי, מאוד אהבה את זה.

אחר כך היא עזבה אותי לטובת איזה רופא נשים מגרמניה.

כן. מגרמניה. אל תעשו מזה עניין כזה גדול. זה היה באמת משהו מקרי לגמרי.

היא הייתה באיזה השתלמות בברלין והוא מאוד מצא חן בעיניה.

מאז היא חיה שם.

היא חזקה מאוד בכל הנושא הזה של טיפולי שורש.

זה היה מתי שהוא בסוף שנות השמונים, בדיוק כשהרסו שם סוף סוף את החומה הזאת הגדולה שהפרידה בצורה מכוערת בין שני החלקים של העיר.

הם הרסו את החומה, עולם חדש וצבעוני נפתח ואיכשהו, בסוף שנות התשעים, גם לי התחשק פתאום לנסוע לבקר אותה, למרות שלא ידעתי כלום על ברלין.

לא ידעתי כלום על ברלין למרות שאימא שלי נולדה שם, והיא כל הזמן נורא רצתה לספר לי על העיר הזאת שבה היא גדלה, אבל האמת היא שלא התחשק לי לשמוע, וכשכבר התחשק לי אי אפשר היה להבין מה היא בדיוק אומרת, ואחותי הגדולה הייתה צריכה להעביר אותה ישר לבית אבות.

לא. לא ידעתי כלום על ברלין אבל פשוט חשבתי שזאת הזדמנות טובה מאוד לנסוע. אני אסע אליה ואולי נלך ביחד לראות איזה סרט גרמני עצוב או מצחיק, ואחר כך היא עוד פעם תטפל בי ככה כמו אז בצורה רצינית, ואני עוד פעם אוכל לחיך חיוך רחב וגדול כמו שצריך.

לפעמים, כשאני נפגש עם אנשים ברחוב, יוצא שמבקשים ממני גם לחיך.

ואם לא מבקשים זה לא נורא. אני קצת נזהר היום בכל מה קשור לאנשים. לא תמיד אפשר לדעת מה בדיוק רמת הניקיון שלהם. אין טעם להעמיד פנים. אבל על טובה יכולתי לסמוך. היא דווקא מאוד שמחה לשמוע אותי בטלפון והזמינה אותי אליה לבקר מתי שאני רק רוצה.

קצת נמאס לה אז, אני חושב, מהרופא נשים הזה, הגרמני.

אולי. אני לא בטוח, אבל מה שבטוח לא נסעתי אליה בסוף.

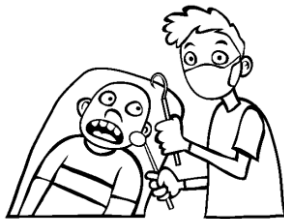
אימא שלי בדיוק נפטרה, או שלא היה לי מספיק כסף לנסוע, או שסתם, פשוט לא התחשק לי.

גם הפסקתי קצת לצאת מהבית. קשה היה לי קצת פתאום ללכת לבד ברחוב.

אבל כשהתחילו עוד פעם כאבים לא הייתה לי ברירה והלכתי לרופאת שיניים אחרת.

הלנה, אני חושב, קראו לה. רופאת שיניים לא רעה בכלל.

היא למדה רפואת שיניים ברומניה, והיא גם לא לקחה ממני הרבה כסף. אחרי חודש היא שמה לי בתוך הפה משהו חדש ומשוכלל ושוב פעם יכולתי לחיך את החיך הכי גדול והכי רחב כמו שצריך.

אבל בכל זאת התגעגעתי קצת לטובה, רופאת השיניים הראשונה, שהייתה גם קצת החברה שלי וראינו פעם ביחד כמה סרטים, עצובים או מצחיקים.

פעם, כשהיא הגיעה לביקור קצר לארץ, אפילו הרמתי לה טלפון ונפגשנו באיזה בית קפה קטן בקצה העיר. דיברנו המון זמן והעלינו זיכרונות על כל מה שקרה לכל אחד מאתנו במשך כל השנים ופתאום לפני שהייתי צריך לחזור לעבודה היא חיבקה אותי חזק חזק והיו לה קצת דמעות בעיניים כשהיא אמרה:

הכל היה יכול לגמרי היות אחרת דני, אתה לא חושב?

כן. ככה היא אמרה.

אני לא יודע למה היא בדיוק התכוונה אבל האמת היא שדי הסכמתי אתה.

הכל היה יכול להיות לגמרי אחרת.

לפעמים אני אפילו יושב וחושב על זה כמה שעות טובות.

פעם כשיהיה לי מספיק כסף, אני אפילו אחשוב על זה קצת יותר.

פעם, כשיהיה לי קצת כסף אני אפסיק לפחד, אצא סוף סוף מהדירה הזאת של אימא שבה אני עוד גר, אעזוב את העבודה, אקנה לי מעיל חדש וכרטיס טיסה ואסע אליה לגרמניה.

כן. אני אפסיק לפחד, אקנה כרטיס טיסה ואסע אליה עד לגרמניה, ואנחנו נשב באיזה בית קפה קטן במרכז העיר ונאכל איזה שטרודל תפוחי עץ כמו שאימא שלי הייתה פעם מכינה, ונזכר בכל הסרטים שראינו ביחד, ואחר כך נעלה אליה לקליניקה המפוארת שהיא בעשר אצבעות בנתה, והיא תגיד לי להוריד את המעיל ולהרגיש אצלה ממש כמו בבית, והיא תושיב אותי על הכיסא הזה המשוכלל ותבקש ממני בשקט להישען לאחור, לעצום את העיניים ולהירגע, ואז סוף סוף היא תעשה לי פעם אחת ולתמיד טיפול שורש רציני כמו שצריך.

מה יהיה? מבט אל העתיד

הפעם: על עתיד הפנאי ומהם "הפנאי המובנה" ו"הפנאי האמיתי"?

ד"ר יאיר שרן, ראש הקבוצה לתובנת העתיד

בסקר שנעשה בישראל לפני כמה שנים נשאלו אנשים כמה זמן פנוי יש להם. מרבית הנשאלים, כשבעים אחוזים ענו שאין להם זמן פנוי. התשובה התקבלה מאוכלוסיות שונות הן במגזר היהודי, הן במגזר הערבי, נשים גברים וכן הלאה. הממצא די תמוה. איך קורה שבתקופות בהם הזמן המוקדש לעבודה הולך ומתקצר אין לאנשים זמן פנוי? הסוגיה חשובה חברתית משום שאם יש לאוכלוסיה זמן פנוי יש לתת לה מענה במיוחד שכפי שנראה בהמשך הזמן הפנוי עתיד לגדול. כדי לטפל בבעיה עלינו לבחון מהו זמן פנוי? כמה זמן פנוי יש הלכה למעשה? איך קורה שבשורת הפנאי לא הגיעה לציבור ומה מביא אנשים לענות בצורה שענו?

אם נסתכל על פעולותינו לאורך היממה נבחין בכמה סוגים: א. פעולות קיומיות - כולל שינה, מנוחה, אכילה, טיפולים אישיים ועוד. ב. עבודה בתשלום - כולל כל הזמן המוקדש לעבודה בשכר והזמן המוקדש להגעה לעבודה. ג. עבודה ללא תשלום - כולל פעילות בהתנדבות, עבודות במשק הבית, טיפול בילדים והמשפחה. ד. לימודים. ה. צרכי דת- תפילה וכד' ולבסוף 1. פעילות פנאי בזמן שנתר.

בחינת הנתונים המתפרסמים על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לאורך השנים מראה ירידה עם הזמן של המספר הממוצע של שעות העבודה בתשלום של תושבי ישראל. זו בעיקר תוצאה של קיצור שבוע העבודה שעוד עתיד להתקצר בעתיד. הנתונים מראים גם על ירידה בזמן המוקדש לפעולות קיומיות בין השאר עקב העובדה ששוק העבודה הופך להיות גלובלי דבר שמשפיע על שעות העבודה והמנוחה של עובדים רבים.

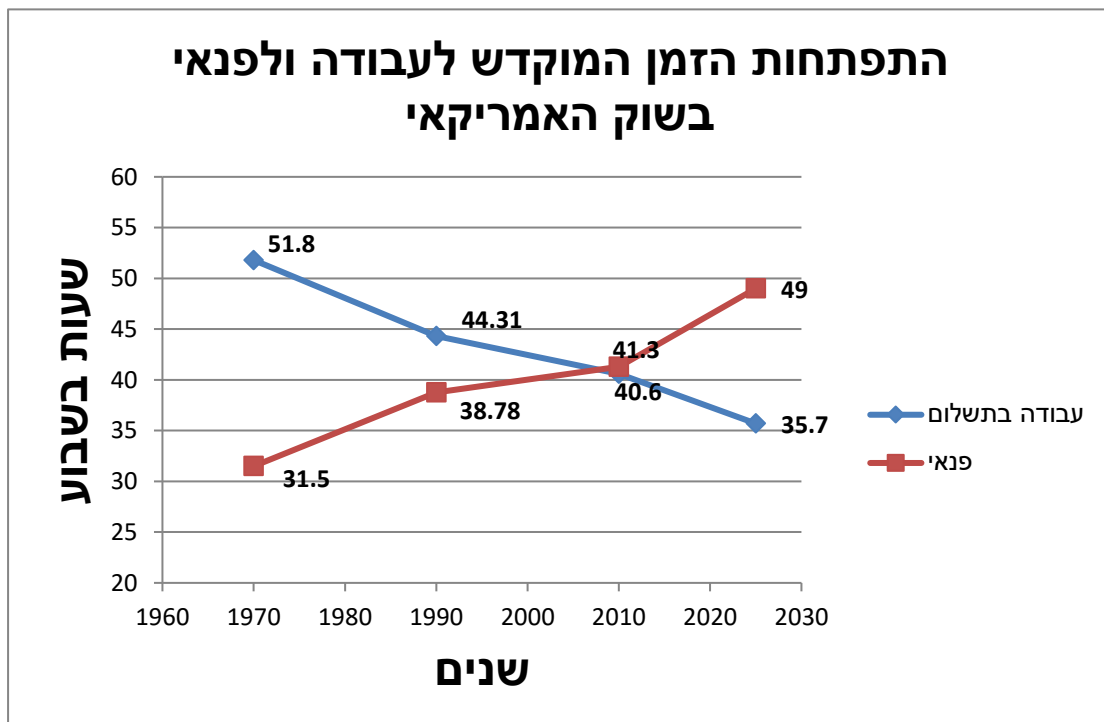
הירידה בשעות העבודה במשך השבוע מגדילה כמובן את שעות הפנאי. חלק ניכר מהן מוקדש על ידי רבים לעבודה ללא תשלום ללימודים ועוד. רק מיעוט מהשעות מוקדש אם כן לפנאי אמיתי לא מחייב. העובדה ששעות רבות מוקדשות לפעילות שניתפסת כעבודה היא זו שמביאה אנשים לחשוב שאין להם פנאי. מחויבויות כמו התנדבות, טיפול בילדים, השתתפות בחוגים, לימודים, תפילות ואפילו הליכה קבועה לחדר כושר ועוד מיני פעילויות מחייבות, ניתפסות כעבודה ויכונן להלן כ"פנאי מובנה". "הפנאי האמיתי" לכן יהיה הזמן

הנותר לאחר ביצוע כל הפעילויות האחרות. במסגרת זו אנו רואים עליה משמעותית של הזמן המוקדש ללימודים ורכישת השכלה שכאמור הם מרכיב ב"פנאי המובנה". אנשים הבינו שכדי לשמור על יכולתם להשאר בשוק התעסוקה ולהתקדם בו עליהם להתמיד בלימודים והכשרה על מנת להתאים את עצמם לשוק עבודה משתנה, להעלמות של מקצועות ולביקוש של מקצועות חדשים. אם בעבר אדם היה מועסק על ידי אותו מעסיק באותו מקצוע בכל שנות עבודתו כיום הוא מוצא עצמו נדרש לשנות מקומות עבודה וגם לעשות הסבה מקצועית כדי להמשיך ולהשתכר. לימודים מתאימים מאפשרים תנודתיות כזו במשק וחלק גדל והולך מרים את הכפפה ומכשיר עצמו למצב החדש.

התהליכים שתארנו עתידיים להמשיך ולהתחזק. שבוע העבודה ימשיך להתקצר. אמצעים טכנולוגיים כמו רובוטים ומערכות אוטונומיות יחליפו ידיים עובדות במשק וישמשו במשק הבית ובתחומי חיים אחרים. אם בעבר שעות העבודה היו מבקר עד ערב הרי בעתיד אנו עשויים לחיות בחברה שרוב זמנה פנוי והזמן שיוקדש לעבודה יהווה רק חלק קטן משעות היום. שבוע עבודה של 30 שעות (כמו המורים) במקום 43 כיום יהיה בהשג יד. הזמן הפנוי המובנה והאמיתי ילך ויגדל, מגוון האפשרויות לניצול הפנאי ילך ויתפתח. תופעה זו מתרחשת בכל מדינות המערב ובגרף המצורף נוכל לראות את התרחיש האמריקאי.

הפנאי יהפוך יעד חברתי לגיטימי שעלינו להסתגל אליו ועל הממשלה לדאוג לו ולתכנן אותו.

לו יהי!!!

היה הייתה עברית 5

רות קלי

במטותא ממך, אמרה המטרונית לשפחתה, מחושים לי באצטומקא, אוצי אל האצטגנין, והביאיהו אלי.

עשתה השפחה כמצוות מטרוניתה, אולם קודם שהגיעה אל האצטגנין סרה בדרכה למטוואה* לדרוש בשלום אישה.

עכשיו שוו בנפשכם תלמידי תיכון, או עולים חדשים, קוראים את המשפטים הנ"ל. אף על פי שכל המילים מופיעות בספרות העברית של פעם, ובכל מילון עברי-עברי, יהיו רבים ביניהם שיתוהו: מה הקטע?

ובכן, בתרגום חופשי לעברית של היום:

כואבת לי הבטן, אמרה האישה למטפלת, בבקשה לכי מהר להזמין את הרופא.

המטפלת עשתה כדברי האישה, אבל בדרך נכנסה להגיד שלום לבעלה.

זאת ללא ספק מוזיקה אחרת. יש, כמובן, עוד משלבים שאפשר להביע בהם את אותו סיפור. רוצים להציע עוד גרסה?

*מטוואה – מקום שטווים בו חוטים

ד"ר חיים ויצמן והקשר לרחובות

צביקה תדמור

את הכתבה בעלון מס 5 באוקטובר 2020 סיימתי בשאלה, מדוע בחרו מייסדיה של לשכת הנשיא ויצמן לתת לה את השם "הנשיא ויצמן", האם היה להם קשר או היכרות עם הנשיא? לכאורה, יכולתי לפטור את עצמי בתשובה פשוטה: חיים ויצמן נשיאה הראשון של מדינת ישראל עשה רבות למען העם היהודי ולמען הקמת מדינת ישראל, סיבה טובה לקרא על שמו לשכה של בני ברית, ברחובות.

לפעמים, בשביל לספר סיפור לא חייבים לתת תירוץ. כיוון שהשאלה עלתה, בדקתי האמנם היה קשר בין הנשיא ויצמן לבין תושבי רחובות ועם אנשיה ועם חברי הלשכה. מקווה שתמצאו בכך עניין.

לא במקרה בחרתי לספר החודש על ויצמן. הוא נולד ב-27 בנובמבר 1874 ונפטר ב-9 בנובמבר 1952.

ד"ר חיים ויצמן מקבל אזרחות כבוד ברחובות

שלושה ימים אחרי מתן עדותו המועצה המקומית רחובות קיבלה את הצעתו של יהודה גורודיסקי, ראש מועצה, לכבד את ויצמן, נשיא ההסתדרות הציונית והסוכנות היהודית, בתואר אזרח כבוד של רחובות. אות לציין מלאת לו 62 שנה ולאות הכרה על הופעתו המזהירה שזכתה להדים רבים בארץ וברחבי העולם¹.

¹ ארכיון רחובות, פרוטוקול 41, 30 בנובמבר 1936, מכל 4-22, רחבות תר"ן-תש"י, משה סמילנסקי, המועצה המקומית רחובות, ליד "דביר", תש"י. עמ' 139

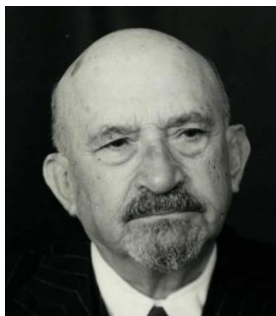
בישיבה חגיגית של המועצה המקומית, ב- 12 בדצמבר 1936 הוענקה לפרופ' חיים ויצמן מגילת אזרח הכבוד של המושבה. בישיבה השתתפו ראש המועצה וחבריה², נציגי הוועד החקלאי, נציגי מועצת הפועלים ונציגי מכון זיו.

בהיכנס ויצמן לאולם הישיבות קיבלו המארחים את פניו בקימה ובתשואות. יהודה גורודיסקי, ראש המועצה ברח את הנשיא וקרא את תוכנה של המגילה: "לכבוד נשיא ההסתדרות הציונית העולמית, והסוכנות היהודית רבי חיים פרופסור ד"ר ויצמן, נרך יאיר לעמנו, זכות מיוחדת עמדה לנו למושבתנו היקרה רחובות, לראות אותך בשורת בניה-בוניה. את היכלך למדע החקלאי בנית על אדמתנו ואת זבולך, ביתך, העמדת בתוכנו. ובימים הגדולים והמכריעים האלה, בימי דין והכרעה, כשהופעת בפני הועדה המלכותית [ועד פיל], וביד גאונותך גלית בפניה ובפני העולם כולו את צער ישראל ואת תקוותנו הנצחית, והכרעת את המאזנים לזכותנו, אנו לוקחים לעצמנו ולמושבתנו את הרשות ואת הכבוד להכריזך בתור אזרח הנכבד, ואות מן השמים אנו רואים בזה שבימים האלה חל גם יום הולדתך, שנות השישים ושנים לחיך. ושא נא אתנו, נשיאנו היקר ואזרחנו הנכבד, את ברכותינו החמות. כה לחי, עד מאה ועשרים, "ובימך, תנחם ארצנו ותבנה עיר קדשנו" בכבוד ובהערצה המועצה המקומית רחובות".

משה סמילנסקי קם וברך את פרופ' ויצמן וציין כי אזרחות הכבוד מוענקת לו בשעה קשה וחמורה... מזל מיוחד לנו, שדווקא בשעת צרה זו הופעת אתה בתור מנהיג ועמדת עכשיו... לימין עמך. ראיתך לפני 30 שנה, בפריז לפני מנהיגינו וכשיצאת מהם, ענו אחרך, הנה המנהיג ונבואתם נתמלאה... איך נהפכה הארץ לארץ קסם בשביל כולם, אותה הארץ, אשר היתה כה עניה, טרם שבאנו הנה... ובימים הקשים האלה מעטים אצלנו המנהיגים, ואתה הופעת בשעה קשה זו. ואני מברך אותך ומביע לך את הערצת כל העם, ומאחל לך הצלחה גמורה בהמשך."

אחריו, בירך קוסוי (לימים, ח"כ יונה כסה) בשם ציבור הפועלים והביע את הערצתו והערצת הישוב על הופעתו המזהירה בפני הוועדה. "לפניה הרצאת בגאון על צרות ישראל... ואת טענות ישראל". אין בפינו מילים להביע לך את תודתנו על נאומך זה, אשר מחוץ לזה שהיה מכוון כלפי חוץ, היה מכוון גם כלפי פנים כי בו מיצית את יסוד הציונות... מקוים יחד אתך כי נתגבר על הקשיים ומאחלים לך שתזכה יחד אתנו לגאולה שלמה... ושתוסיף לעמוד הרבה שנים בראש תנועתנו..."

פרופ' חיים ויצמן השיב בדבריו למברכים ולאורחים: "האמינו לי שתשובתכם תשמש לי סעד בדרכי הקשה כמנהיג. ובייחוד מעריך אני שסעד זה בא לי מרחובות. התגלגלתי לרחובות כשאני רואה את תמונת אהרן אייזנברג ז"ל, נזכר אני בערב אחד, בפינסק [1885] כשחובבי ציון שלחו את אייזנברג לא", ואני הייתי אז ילד קטן, ולא זכיתי להיכנס לחדר ולראות את האיש ההולך לא". וכשבאתי לא" [1907] ובקרת ברובות, הלילה הראשון לנתי ברובות

אצל אייזנברג. הוא ומשה סמילנסקי סיפרו לי על החולות, על העבודה, היתה בשבילי סינתזה בין פינסק לא". משה הזכיר את ימי פריז, שהיו ימים קשים. אין בפי מילים על כל הברכות שהשמעתם לי. אנו עומדים לפני ימים קשים. אינני יודע מי הם האנשים שיושבים במשפט, אבל העובדה שבחמישים שנה, הפכנו ארץ שממה לארץ פורחת, מספיקה בעצמה. יש לקבל גם את התקופה הקשה הזאת, כמו שקבלנו את כל הייסורים במשך אלפיים שנה. תמיד קשה להסביר לאנשים הרגילים לצרות גדולות, שגם בארץ קטנה זו יש אפשרות להושיב הרבה אנשים, ואנו נסביר את

זאת. עוד נפגוש בהרבה קשיים, בדור הזה ובדורות הבאים, אבל אין כל ספק אצלי שאנחנו נתגבר. הנצחיות של עמנו, של עבודתנו, עבודת רחובות, שהיא כאן סמל לכל עבודה שנעשית בארץ, בזה טמון סוד הצלחתנו. לא תהיה כל הפסקה לעבודתנו.

² עובד אייזנברג, בנו של אהרון אייזנברג היה חבר מועצה ונכח בישיבה.

רבותי! נתתם לי את המגילה הזאת, עשיתם אותי לאזרח כבוד של רחובות, אני מקווה שבזכות זו תהיה לי יכולת יחד אתכם להמשיך את העבודה לטובת עמנו. ואני מקווה כשאגמור את העבודה ואשב בביתי פה ברחובות, אוכל לשבת במנוחה ולחשוב על העבר. אני מקווה שביתי שלי שאדמתו נרכשה בעזרת משפחת אייזנברג [יהודית הררי, הבת של אהרן אייזנברג מכרה לוויצמן את הנחלה שהוריש לה אביה] ישמש מרכז לא רק לבני רחובות, אלא לכל דיכפין... ואני מעריך את הכבוד שחלקתם לי... כל זה יוסיף לי כח ומרץ להמשיך בעבודתי הקשה. ימי החנוכה היום, הערב 84 שנים לאמי [מחיאות כפים] ואני מקווה שתשרו לי לברך אותה בשמכם, ותזכה לימי הפסח לשבת יחד אתכם פה ברחובות [מחיאות כפים] חן חן לכולכם.³

באפריל 1937 הלורד פיל ביקר אצל ויצמן במכון זיו ומצא את המנהיג הציוני עובד במעבדה לבוש חלוק לבן. הלורד, שאל את ויצמן למעשיו וזה השיבו: "אני מייצר פה את 'כשרון הקליטה' של הארץ". ויצמן ראה את מטרתו של המכון לפתור את אחד הוויכוחים הקשים שניהלו הציונים באותם ימים עם הממשלה הבריטית, על מספרם המקסימלי של היהודים שיכולה ארץ ישראל לקלוט מבחינה כלכלית.⁴

באפריל 1939 המועצה המקומית של רחובות ערכה מסיבה לכבוד הנשיא ויצמן בה השתתפו 150 אנשים. באו עימו ורה והגברת דאגדייל, והם נתקבלו בכבוד, במשמר נוטרים ומחיאות כפים סוערות של קהל גדול שצבא משני עברי הכביש [רחוב הרצל]. בסוף נאומו ויצמן נפרד בדברי תודה ואמר: "... אתם נותנים לי מפרעה בכבוד הגדול שנתתם לי באספה זו ואני אתאמץ להיות ראוי לכבוד הזה."⁵

ורה ויצמן תורמת לסניף ויצ"ו ברחובות

ורה ויצמן, הייתה ממקימות ארגון ויצ"ו ב-1920. פעלה במסגרת תנועת עליית הנוער והקימה את ארגון נכי מלחמת השחרור שהיווה מאוחר יותר את הבסיס לארגון נכי צה"ל. הייתה חברת הנהלה של ארגון ויצ"ו בלונדון.⁶ אחרי בואה לרחובות המשיכה בפעילותה למען ויצ"ו. כנראה שררה היכרות קרובה בין ורה ויצמן לבין מיכל איזנברג (אשת עובד) שהייתה פעילה בסניף ויצ"ו ברחובות. מיכל יו"ר הסניף ברחובות ערכה מסיבה לכבודה של ורה ושל חברתה בלאנש דאגדייל⁷ ב"בית האיכר" באפריל 1939 בנוכחות 250 חברות ויצ"ו מכל הסניפים במושבות הדרום ושל חברות הנהלה ממרכז ויצ"ו הארצי.

מיכל איזנברג פתחה את המסיבה בשם הסניף, קדמה בברכה חמה את האורחות ומסרה דו"ח קצר מפעולות הסניף ודיווחה על תרומה של 200 לא"י של הגב' ויצמן לסניף ויצ"ו להזנת הילדים בקיץ [מחיאות כפיים] וציינה את תפקידי האישה הרבים לטובת בנין הארץ. בלאנש דאגדייל ברכה בגרמנית ונתקבלה בתשואות דבריה על ארץ ישראל נבעו מלב חם ואוהב וסיפרה על טיוליה בארץ וסיימה: והייתי שואלת את עצמי: מה הייתה הארץ בלי נשים, הנשים בלי הארץ ושניהם יחד בלי ויצ"ו?"

³ ארכיון רחובות פרוטוקול 42 ישיבת המועצה המקומית רחובות, 12 בדצמבר 1936. כרך 4-22.

⁴ "אמרות שנונות", העולם, 15.4.1937. מפגש זה ברחובות הפך למעין אירוע שציין את הזיקה ההדוקה בין מדע לציונות וצוטט במקומות רבים אחרים. מתוך אורי כהן, "מעבדה, מכון מחקר, עיר מדעי", עמ' 62.

⁵ העולם, "נמשיד ונתחזק", 20.4.1939, עמ' 2.

⁶ עיתון דבר, "מהוועידה העולמית של ויצ"ו", 19.8.1939, עמ' 4.

⁷ בלאנש אליזבת דאגדייל (באפי) 1880 – 1948 בת אחיו של הלורד ארתור גיימס בלפור. פעלה למימושה של הצהרת

בלפור. ידידה קרובה של ורה ויצמן. אנדרטה לזכרה ניצבת במתחם בית הספר האזורי בקיבוץ גניגר.

ורה ויצמן דיברה על רחובות שהפכה למרכז תרבותי חשוב: תחנת הניסיונות, מכון זיו, ועל התפתחות המושבה. על הפוליטיקה אמרה: "בשפה הגרמנית וביום חמסין קשה לדבר על פוליטיקה". הגב' מדהלה מזרחי, חברת ויצ"ו בשכונת שעריים הגישה זר פרחים לגב' ויצמן וברכה אותה בהצלחה בעבודה. בשירת התקווה נפרדו חברות ויצ"ו מהאורחות הנכבדות.⁸

תרשו לי, בהזדמנות זו לספר לכם על הנשיא חיים ויצמן מנקודת מבט אישית. פגשתיו מספר פעמים בחודש חגי תשרי. בראש השנה, סוכות ושמחת תורה. במועדים אלה היה הנשיא מגיע לבית הכנסת הגדול ברחובות ומתפלל ליד "כותל המזרח". אנו הילדים, היינו "מתגנבים" לאולם התפילה לראותו מקרוב. מי שלא הצליח להיכנס עמד וחיכה ליד מדרגות בית הכנסת עד צאתו וראה אותו בקומתו הגבוהה מלא הוד והדר, עם משקפיו הכהים צועד לאיטו למכוניתו שהמתינה לו ברחוב מנוחה ונחלה. מפגש מרגש נוסף עם הנשיא היה לי ליד גדר גן "ארמונו" הקסום בו גדלו עצי פקק גדולים, טיילו טווסים ו"במבי" ובעלי חיים נוספים. נהגנו ללכת לשם בימי שבת. איתרע מזלי, ובשבת אחת הנשיא ניגש לגדר הגן, נתן בידי נוצה של טווס, פנה אלי ושאל את שמי ופרטים על משפחתי. אחרי שנפרדנו לשלום הייתי בתחושה מרוממת - פגשתי ושוחחתי עם מלך היהודים.

מסע ההלוויה של הנשיא חיים ויצמן זכור לי היטב. בבוקר של יום א', כמו בכל בוקר, הרדיו בביתנו היה פתוח. בחדשות של השעה שבע התבשרנו על הליכתו של הנשיא חיים ויצמן. זה היה נושא השיחה המשפחתית ליד השולחן בארוחת הבוקר. שוחחנו על מראהו, אצילותו ועל חלקו בתקומתה של המדינה. יצאנו לבית הספר ובמהלך יום הלימודים התקיימו שיחות על אודותיו ועל פועלו. מועד ההלוויה נקבע למיטב זיכרוני, כעבור יומיים. ראשי מדינות, אישים חשובים ממקומות רבים בארץ ובעולם הגיעו לחלוק לנשיא כבוד אחרון. בבית הספר החליטו שהכיתות תצאנה למסע ההלוויה באופן מאורגן. הגענו לרחוב הנשיא הראשון המוביל לבית חיים ויצמן. הכביש היה צר והמשובש ובשוליו תעלות להכלת מי הגשמים. שני קילומטר היה אורכו של טור האנשים שבאו לעבור על פניו של הארון שהוצב ברחבת ביתו. בגלל הצפיפות הרבה (ההולכים והשבים פסעו על ציר תנועה אחד) השתרכה השיירה לאיטה. הקשר בין המורה ולבין התלמידים הלך ונפרם, ועובדה זו עזרה לי לעזוב את חברי מהכיתה, ולהתקדם לבדי ובמהירות אל אחוזת הנשיא. נכנסתי דרך השער הפתוח לגן "הארמון" ופרחי האמנון ותמר קיבלו את פני. סטייתי מהדרך הסלולה אל ערוגות הגן שהכרתיו היטב, וחמקתי אל הרחבה בה עמדו לובשי מדים עמידה של כבוד ליד ארונו של הנשיא. עמדתי בין השיחים, וצפיתי במתרחש. אנשים צעדו לאט, לא הוציאו הגה מפיהם. שקט ודממה שררו במקום. אירוע שהשאיר בי חותם עמוק עד היום.

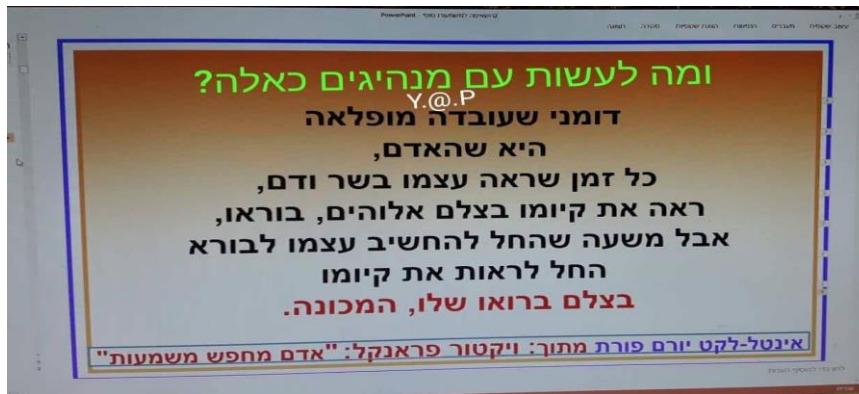
לסיכום: זיכרונות רחוקים ומפגשים קרובים בין אהרן איזנברג לבין חיים ויצמן, ויותר מאוחר אירועים משותפים לבני הזוג ויצמן עם בנו של אהרן, עובד ובת זוגו מיכל ועם בתו של אהרן, יהודית הררי, בוודאי עלו בשיחותיהם של בני משפחת איזנברג. בתיה הבת של עובד איזנברג וחתנו יהודה מרכס, היו אחים בלשכת בני ברית הנשיא ויצמן. יהודה שהיה בין מייסדיה של הלשכה והרוח החיה בה, היה בין אלה שהחליטו לתת ללשכה את השם "הנשיא ויצמן" ולהנציח "קשר" רב דורי עם משפחת הנשיא.

⁸ עיתון הבוקר, "מסיבה לגבי ורה ויצמן ברחובות", 26.4.1939, עמ' 3.

אינ-טלקט

יורם פורת

תם ולא נשלם - נתראה בעלון הבא